

Sociální služby v ČR

Mirka Wildmannová

Sociální služby - definice

- Nástroj sociálního zabezpečení – sociální pomoci
- Poskytovány lidem společensky znevýhodněným, a to s cílem zlepšit kvalitu jejich života, začlenit se do společnosti
- Zohledňují jak uživatele, tak jeho rodinu či skupinu

Legislativa

Od 1.1.2007 vstoupil v platnost

- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Vyhláška č. 505/2006 Sb.
- Zákon č. 206/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Další legislativní úpravy od 1.12.2012

Proč bylo nutné nové právní úpravy sociálních služeb?

Stávající právní úprava nepokrývala:

- Uživatel byl pasivním činitelem
- Nebyl zajištěn jednotný systém objektivního hodnocení potřeb uživatelů
- Nebyly ochráněny práva při nesprávném postupu veřejné správy
- Nebyl vytvořen právní rámec rozvoje lidských zdrojů – především sociální práce

Proč bylo nutné nové právní úpravy sociálních služeb?

- Nebyly vyřešeny vzájemné vztahy a kompetence jednotlivých úrovní veřejné správy
- Nebyl zajištěn rozsah práv a povinností- organizace zřizované veřejnou správou a NNO
- Neexistence dohledu nad kvalitou poskytovaných sociálních služeb
- Neexistence podmínek pro vytvoření transparentní informační základny
- Nebyly upraveny druhy služeb zaměřené na prevenci sociálního vyloučení

Vybrané charakteristiky z projekce obyvatelstva ČR do r. 2050

Zdroj: *Projekce obyvatelstva ČR do roku 2050*

rok	počet obyvatel	z toho starších		podíl osob starších	
				65 let	80 let
	celkem	65 let	80 let	na celkovém počtu obyvatel	
2005	10 235 973	1 446 681	315 988	14,13	3,09
2010	10 283 042	1 596 812	368 068	15,53	3,58
2015	10 301 994	1 864 146	390 459	18,10	3,79
2020	10 283 929	2 088 333	413 674	20,31	4,02
2025	10 217 200	2 201 310	509 607	21,55	4,99
2030	10 102 433	2 308 073	664 338	22,85	6,58
2035	9 957 079	2 399 918	771 810	24,10	7,75
2040	9 795 118	2 633 554	800 123	26,89	8,17
2045	9 622 248	2 862 020	844 525	29,74	8,78
2050	9 438 334	2 956 079	904 745	31,32	9,59

Odhad potřeby sociálních služeb pro staré občany v následujícím období při zachování vybavenosti na úrovni r. 2006

	DD/80+			PS/65+		
	počet míst celkem	nárůst proti r. 2006 abs.	nárůst proti r. 2006 v %	počet osob celkem	nárůst proti r. 2006 abs.	nárůst proti r. 2006 v %
2010	42 438	3 766	9,74	113 214	8 126	7,73
2015	45 020	6 348	16,41	132 168	27 080	25,77
2020	47 697	9 025	23,34	148 063	42 975	40,89
2025	58 758	20 086	51,94	156 073	50 985	48,52
2030	76 598	37 926	98,07	163 642	58 554	55,72
2035	88 990	50 318	130,11	170 154	65 066	61,92
2040	92 254	53 582	138,56	186 719	81 631	77,68
2045	97 374	58 702	151,79	202 917	97 829	93,09
2050	104 317	65 645	169,75	209 586	104 498	99,44

Hlavní cíl nového zákona o sociálních službách:

- Podpora procesu sociálního začleňování a sociální soudržnost společnosti

Kapacita zařízení soc. služeb

- 2011: 79,6 tis. lůžek
- Poskytnuto cca 3,1 tis. registrovaných soc. služeb

- 2011: OSPOD – 6,6 tis. případů týrání, zneužívání a zanedbávání dětí

Hlavní principy změny systému sociálních služeb:

- **Dostupnost**
- **Efektivnost**
- **Kvalita**
- **Bezpečnost**
- **Hospodárnost**

Příspěvek na péči (podle zákona č. 108/2006 Sb.)

- Stanoven ve čtyřech stupních odpovídajících stupni závislosti“
(mladší 18 let)
- Lehká závislost – 2 000 Kč (3000 Kč)
- Středně těžká závislost – 4 000 Kč (6 000 Kč)
- Těžká závislost – 8 000 Kč (9 000 Kč + 2 000)
- Úplná závislost – 11 000 Kč (12 000 Kč + 2000)

- Vyplácí obce III. Typu
- Nepovažuje se za příjem (ČSSZ určí, zda opatrovník bude „státním pojištěncem“)

Cíl zavedení příspěvku na péči:

- Svobodná volba způsobu zabezpečení služby – od „pasivního závislého pacientství“ k „aktivnímu klientství“
- Sjednotit podmínky pro získání veřejných prostředků všemi subjekty za podmínek jejich registrace
- Zvýšit prvek spoluúčasti občana při řešení jeho sociální situace
- Zrušit paušalizaci pohledu na ZP občany a seniory
- Nastartovat proces deinstitucionalizace a individualizace péče

Realita:

- **Značná část příjemců využívá příspěvek na péči v rozporu s představami zákonodárce, tedy nikoli na „nákup“ potřebných soc. služeb, ale ke zvýšení příjmů**

Příjemce vyplacené dávky:

- Oprávněná osoba
- Zákonný zástupce nebo
- Jiná fyzická osoba, které byla nezletilá oprávněná osoba svěřena do péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu

Zákon č. 206/2009 Sb. – změny, účinnost od 1.8.2009

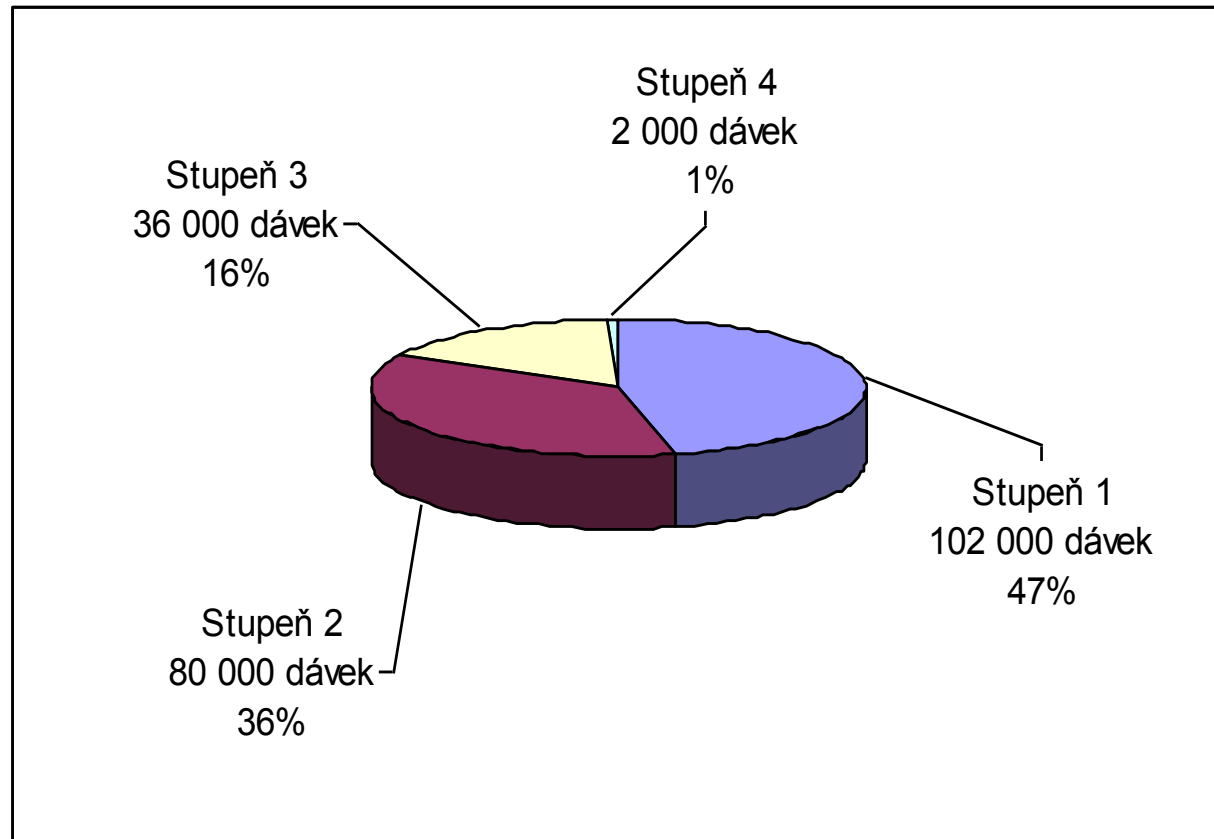
- Změna podmínek nároku na příspěvek na péči
- Změna podmínek pro vznik nároku na příspěvek pro chronicky nemocné děti
- Zvýšení příspěvku pro osoby s úplnou závislostí
- Změna náležitostí žádosti o příspěvek
- Zpřesnění požadavků na odbornost pracovníků v sociálních službách
- Zpřesnění akreditací vzdělávacích programů a institucí

Zákon č. 206/2009 Sb. – změny, účinnost od 1.1.2011

- Mění se způsob vyplácení příspěvku na péči v I. stupni
- 2 000 Kč rozdělena na:
 - 1 000 Kč v hotovosti
 - Poukázka v hodnotě 1 000 Kč na služby (lze převést do následujících dvou měsíců), možnost uplatnit jen u registrovaných poskytovatelů soc. služeb – neplatí v případech, kdy v místě bydliště nebude vhodná služba či neumožní to kapacita poskytovatele, nebo kdy klient je ve zdravotnickém zařízení

Počet dávek dle stupně závislosti a jejich podíl na celkovém počtu dávek

Struktura příjemců příspěvku na péči v prosinci 2010

příspěvek na péči - stupeň	forma péče			žádný registrovaný poskytovatel	celkem
	pobytová zařízení	ambulantní zařízení	terénní zařízení		
I.	11 734	6 056	12 372	85 764	115 926
II.	15 397	4 067	7 437	64 404	91 305
III.	13 820	2 252	3 709	40 020	59 801
IV.	14 519	1 242	2 158	19 891	37 810
celkem	55 470	13 617	25 676	210 079	304 842

Podíl mužů pobírajících příspěvek na péči a závislosti na věku a míře závislosti

muži celkem	míra závislosti				celkem
	I.	II.	III.	IV.	
do 3 let	0,08	0,00	0,00	0,00	0,09
3-18	0,20	0,15	0,52	0,25	1,12
19-50	0,16	0,26	0,11	0,09	0,62
51-55	0,35	0,35	0,12	0,07	0,89
56-60	0,49	0,50	0,19	0,07	1,25
61-65	0,78	0,71	0,26	0,13	1,89
66-70	1,15	1,03	0,45	0,23	2,85
71-75	1,63	1,53	0,66	0,38	4,20
76-80	3,01	2,58	1,18	0,70	7,46
81-85	7,22	5,32	2,31	1,24	16,10
86-90	16,12	11,26	4,81	2,72	34,91
90+	22,68	22,68	10,77	6,18	62,32

Podíl žen pobírajících příspěvek na péči a závislosti na věku a míře závislosti

ženy celkem	míra závislosti				
	I.	II.	III.	IV.	C
do 3 let	0,06	0,00	0,00	0,00	0,06
3-18	0,14	0,09	0,40	0,17	0,80
19-50	0,13	0,20	0,08	0,06	0,48
51-55	0,32	0,30	0,12	0,06	0,79
56-60	0,49	0,39	0,14	0,08	1,10
61-65	0,75	0,57	0,20	0,10	1,62
66-70	1,37	0,86	0,33	0,16	2,72
71-75	2,72	1,62	0,58	0,34	5,27
76-80	6,21	3,49	1,34	0,80	11,83
81-85	13,91	8,27	3,03	1,96	27,17
86-90	24,88	17,39	7,14	4,99	54,39
90+	32,27	34,25	18,82	16,68	102,01

Podíl mužů v pobytových zařízeních pobírajících příspěvek na péči a závislosti na věku a míře závislosti

muži pobytová zařízení	míra závislosti				
	I.	II.	III.	IV.	C
61-65	0,10	0,11	0,04	0,03	0,29
66-70	0,13	0,13	0,07	0,06	0,38
71-75	0,18	0,17	0,11	0,07	0,53
76-80	0,25	0,27	0,16	0,17	0,85
81-85	0,60	0,58	0,34	0,32	1,85
86-90	1,34	1,29	0,92	0,78	4,31
90+	3,10	3,20	1,81	1,53	9,64

Podíl žen v pobytových zařízeních pobírajících příspěvek
na péči a závislosti na věku a míře závislosti

ženy pobytová zařízení	míra závislosti				
	I.	II.	III.	IV.	C
61-65	0,06	0,07	0,05	0,04	0,22
66-70	0,10	0,10	0,07	0,06	0,34
71-75	0,18	0,19	0,13	0,14	0,63
76-80	0,42	0,41	0,31	0,31	1,46
81-85	1,14	1,08	0,74	0,75	3,71
86-90	2,57	2,64	1,78	2,04	9,03
90+	4,62	5,98	4,89	5,78	21,27

Zneužívání příspěvku na péči

- Výplata příspěvku může být zastavena
- OÚ může ustanovit tzv. zvláštního příjemce příspěvku
- Příspěvek může být nepřiznán
- Příspěvek může být odňat

Kriteria hodnocení efektivity financování sociálních služeb

- Kriteria pro stanovení míry závislosti
- Struktura uživatelů jednotlivých typů soc. služeb z hlediska míry jejich závislosti
- Kriteria pro přiznávání dotací ze strany státu (MPSV) a zřizovatele
- Přístup zdravotních pojišťoven k financování zdravotní péče v pobytových zařízeních
- Kriteria pro stanovení výše úhrad uživatele služby za pobyt a stravu v pobytových zařízeních soc. služeb

Základní druhy sociálních služeb

- Sociální poradenství
- Služby sociální péče
- Služby sociální prevence

Formy poskytování sociálních služeb

- **Pobytové služby:** služby spojené s ubytováním v zařízeních soc.služeb
- **Ambulantní služby:** klient dochází, součástí není ubytování
- **Terénní služby:** jsou poskytovány klientovi v jeho přirozeném sociálním prostředí

Zařízení sociálních služeb

Pro služby sociální péče

- Centra denních služeb
- Denní stacionáře
- Týdenní stacionáře
- Domovy pro osoby se zdravotním postižením
- Domovy pro seniory
- Domovy se zvláštním režimem
- Chráněné bydlení

Pro služby sociální intervence

- Azylové domy
- Domy na půl cesty
- Zařízení pro krizovou pomoc
- Nízkoprahová denní centra
- Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
- Noclehárny
- Terapeutické komunity
- Sociální poradny
- Sociálně terapeutické dílny
- Centra sociálně rehabilitačních služeb
- Pracoviště rané péče

Základní činnosti při poskytování sociálních služeb

- Pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu
- Pomoc při osobní hygieně
- Poskytnutí stravy, zajištění stravy
- Poskytnutí ubytování
- Pomoc v chodu domácnosti
- Sociální poradenství
- Sociálně terapeutické činnosti
- Pomoc při uplatňování práv, zájmů
- Telefonická krizová pomoc
- Nácvik dovedností
-

I. Sociální poradenství

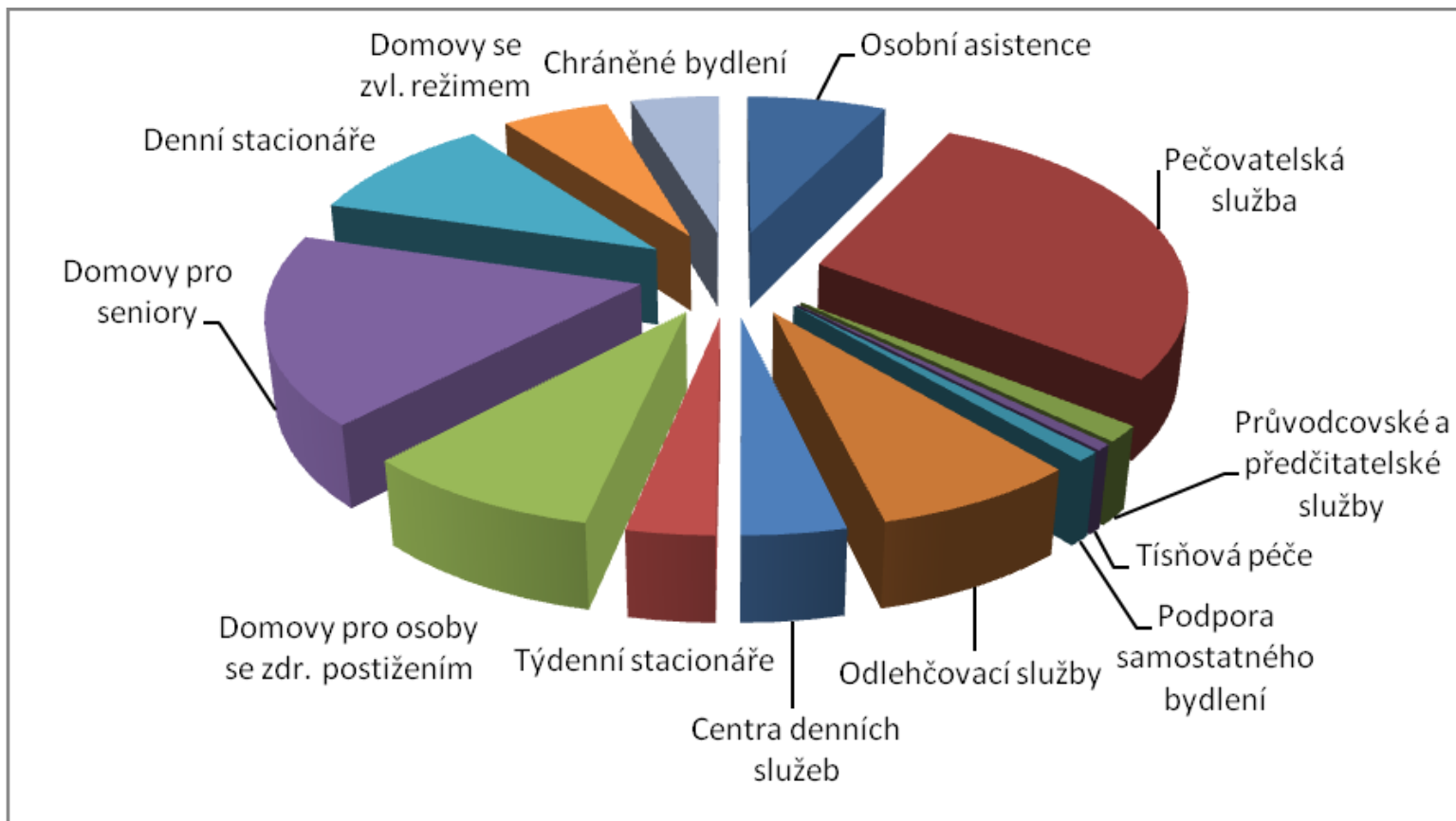
- Základní odborné poradenství
- Odborné sociální poradenství
- Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím
- Sociálně terapeutické činnosti
- Pomoc při uplatňování práv, zájmů...

II. Služby sociální péče

Služby sociální péče napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost.....

- Osobní asistence
- Pečovatelská služba
- Tísňová péče
- Průvodcovské a předčitatelské služby
- Podpora samostatného bydlení
- Odlehčovací služby
- Centra denních služeb
- Denní stacionáře
- Týdenní stacionáře
- Domovy pro osoby se zdravotním postižením
- Domovy pro seniory
- Domovy se zvláštním režimem
- Chráněné bydlení
- Soc. služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče

Poskytované služby sociální péče

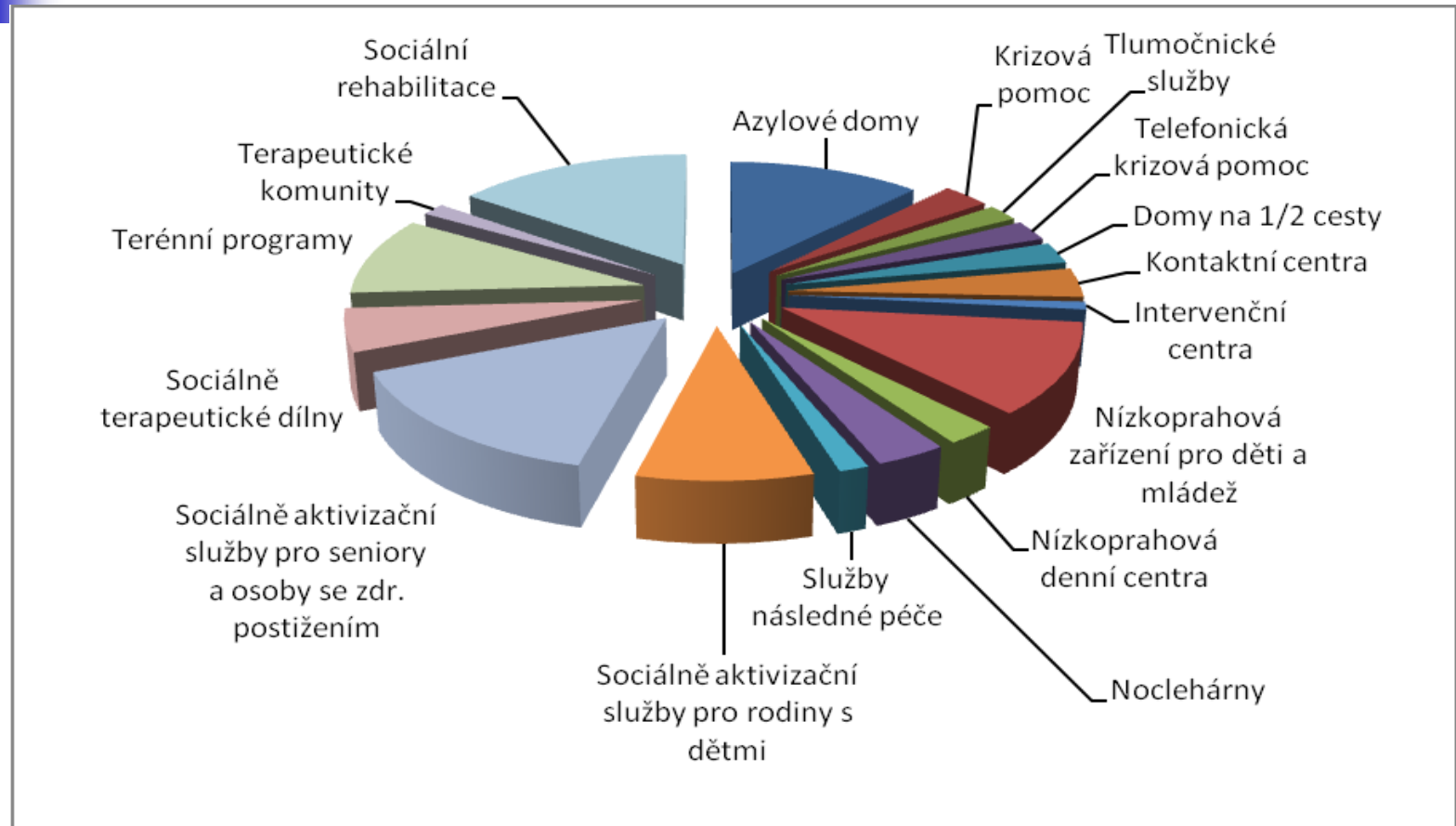

III. Služby sociální prevence

Napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení, cílem služeb je překonání nepříznivé sociální situace

- Raná péče
- Telefonická krizová pomoc
- Tlumočnické služby
- Azylové domy
- Domy na půl cesty
- Kontaktní centra
- Nízkoprahová denní centra, zařízení pro děti a mládež
- Noclehárny
- Služby následné péče
- Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, pro seniory a osoby se ZP
- Sociálně terapeutické dílny
- Terapeutické komunity
- Terénní programy
- Sociální rehabilitace

Poskytované služby sociální prevence

Úhrada nákladů za sociální služby

- Úhrada nákladů – ve smlouvě mezi klientem a poskytovatelem služby
- Poskytovatel se může dohodnout na spoluúčasti rodiny (pokud příjem klienta nestačí – garance: klientovi musí zůstat alespoň 15% z příjmu)

Sociální služby bez úhrady

- Sociální poradenství
- Raná péče
- Telefonická krizová pomoc
- Tlumočnické služby
- Krizová pomoc
- Služby následné péče
- Sociálně aktivizační služby
- Terénní programy
- Sociální rehabilitace
- Sociální služby v kontaktních centrech, nízkoprahových zařízeních
- Služby sociálně terapeutických dílen

Služby sociální péče za úhradu

Pobytové služby:

- Týdenní stacionáře
- Domovy pro osoby se ZP
- Domovy pro seniory
- Domovy se zvláštním režimem
- Chráněné bydlení
- Zdravotnické zařízení ústavní péče
- Centra sociálně rehabilitačních služeb

Ambulantní a terénní:

- Osobní asistence
- Pečovatelské služby
- Tísňová péče
- Průvodcovské a předčitatelské služby
- Podpora samostatného bydlení
- Odlehčovací služby
- Centra denních služeb
- Denní stacionáře

Služby sociální prevence za úhradu

- Klient hradí: ubytování + strava (azylové domy, domy na půl cesty, terapeutické komunity)
- Úhradu stanoví poskytovatel (noclehárny – participuje i klient)
- Úhrada za stravu – stanoví poskytovatel (nízkoprahová denní centra)

Typologie sociálních služeb podle cílových skupin

- Služby pro U, služby reagující na chudobu a bezdomovectví
- Služby pro děti a rodiny
- Služby pro rizikové děti a mládež
- Služby pro staré lidi
- Služby pro etnické menšiny
- Služby pro uprchlíky
- Služby pro lidi s postižením
- Služby reagující na krize a služby pro lidi trpící duševními nemocemi
- Služby pro nemocné
- Služby pro lidi se závislostmi
- Služby související s výkonem spravedlnosti
- Služby pro občany

Podmínky poskytování sociálních služeb

- Registrace
- Registr poskytovatelů sociálních služeb
- Povinnosti poskytovatelů sociálních služeb
- Smlouva o poskytnutí sociální služby

Působnost při zajišťování sociálních služeb

- Obce s obecním úřadem s rozšířenou působností
- Krajské úřady
- Obce v samostatné působnosti
- Kraje v samostatné působnosti
- MPSV
- Úřady práce
- MV

Inspekce poskytování sociálních služeb

Inspekci provádí v režimu státní kontroly:

- KÚ + MPSV

Předmětem inspekce je:

- Plnění podmínek stanovených pro registraci
- Plnění povinností poskytovatelů
- Kvalita poskytovaných služeb
- Inspekce se provádí v místě poskytování služeb
- Provádí inspekční tým: min. 3 osoby (alespoň 1 člen z KÚ)